

V Praze dne 14. 7. 2023
Čj.: 604/23

Stanovisko

k návrhu novely zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

I. Úvod

Návrh novely zákona o soudnictví ve věcech mládeže je předkládán Ministerstvem spravedlnosti ČR v souladu s legislativním plánem práce vlády na rok 2023. Jedná se o návrh předpisu, který reaguje na nedostatky vytykané České republice v rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva („EVSP“) ze dne 20. října 2020 ve věci International Commission of Jurists proti České republice, č. 148/2017, které se týká řízení ve věcech dětí mladších 15 let, jež se dopustily činu jinak trestného. EVSP v uvedeném rozhodnutí shledal, že česká právní úprava je v rozporu s čl. 17 Evropské sociální charty vyhlášené pod č. 14/2000 Sb. m. s. (dále jen „Charta“), který zaručuje právo matek a dětí na sociální a hospodářskou ochranu, neboť česká právní úprava neposkytuje dostatečná procesní práva trestně neodpovědným dětem, které se dopustily činu jinak trestného.

Konkrétně EVSP konstatoval porušení Charty ze strany ČR v následujících dvou bodech:

- v řízení ve věcech dětí mladších 15 let není zajištěno povinné právní zastoupení ve fázi předcházející řízení před soudem pro mládež, a to zejména během podání vysvětlení dítěte, u něhož se zjišťuje, zda spáchalo čin jinak trestný;
- česká právní úprava v řízení ve věcech dětí mladších 15 let na rozdíl od mladistvých pachatelů neumožňuje jiný postup, než aby věc dítěte byla řešena ve formálním soudním jednání.

Cílem návrhu zákona je dle předkladatele uvést českou právní úpravu do souladu s Chartou v intencích výkladu EVSP a současně návrh zákona reaguje na doporučení dalších mezinárodních orgánů, které působí v oblasti ochrany základních práv a svobod.

II. Připomínky a návrhy změn:

Definice a popis problému včetně popisu existujícího právního stavu v dané oblasti jsou v RIA popsány především s ohledem na existující právní situaci a výše uvedené rozhodnutí EVSP č. 148/2017 (International Commission of Jurists (ICJ) proti České republice). Naopak předkladatel do popisu nezahrnul statistické údaje o počtech případů činů jinak trestných a dětí, kterých se dotčené ustanovení potencionálně týká. Tyto statistické údaje ze soudních statistik jsou zahrnuty až v části „3. Vyhodnocení nákladů a přínosů zvolené varianty“, kde předkladatel uvádí relevantní údaje obsažené v rejstříku Rod (řízení ve věcech dětí mladších 15 let o činu jinak trestném) a zabývá se jednotlivými kategoriemi dotčených dětí. Tento statistický přehled by proto měl být

zahrnut a blíže rozpracován především v kapitole „1.2. Definice problému“, neboť bez něj je tato část RIA neúplná.

V RIA jsou dostatečně definovány **subjekty dotčené navrženou regulací**. Jsou popsány klíčové dotčené subjekty jak na straně účastníků řízení, tak na straně státu/justice.

Popis cílového stavu je obsažen v RIA ve velmi stručné míře.

Vyhodnocení rizik obsahuje výčet základních negativních dopadů, pokud by navržená regulace nebyla přijata.

Návrh variant řešení, identifikace a vyhodnocení nákladů a přínosů a výběr řešení je zpracován ve čtyřech variantách pro celkové řešení navržené právní úpravy. Základní varianta 0 znamená ponechání současného právního stavu a jsou k ní vypracovány tři další varianty možného řešení situace. Varianty pracují primárně s právními řešeními situace a lze je považovat za realistické. Podobně jako v části 1.2. by k jednotlivým variantám bylo vhodné doplnit konkrétní počty dotčených případů a subjektů, resp. v tomto případě počty dotčených dětí.

Vyhodnocení nákladů a přínosů zvolené varianty je obsaženo v samostatné 3. kapitole RIA. Předkladatel zde v poměrně dostatečné míře detailu pracuje s jednotlivými ekonomickými dopady zvolené varianty. Jednak pracuje s příslušnými justičními statistikami dětské kriminality a rovněž bere do úvahy případný růst nákladů na nově zavedené povinné zastupování dětí advokáty ještě ve fázi prověřování činu jinak trestného.

Rovněž je zahrnuta kapitola k **implementaci zvolené varianty**, ve které se jako hlavní implementační orgány stanoví Ministerstvo spravedlnosti, Nejvyšší soud a Nejvyšší státní zastupitelství, ve vztahu k Policii ČR pak Ministerstvo vnitra a Policejní prezidium.

Přezkum účinnosti nové právní úpravy bude v praxi průběžně provádět Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo vnitra ve spolupráci s policejními orgány, státními zastupitelstvími a soudy. Dle předkladatele k tomu budou využívat rovněž poznatků Institutu pro kriminologii a sociální prevenci získaných v rámci jeho výzkumné činnosti a případných zjištění Probační a mediální služby či orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Předkladatel zde neuvádí konkrétní datum, ke kterému by měl být přezkum proveden, a rovněž zde nejsou uvedeny indikátory, na jejichž základě bude účinnost zákona vyhodnocena. Toto opomenutí lze považovat za poměrně zásadní nedostatek RIA.

Předkladatel rovněž v rámci RIA popisuje **proběhlé konzultace** se zainteresovanými subjekty dotčenými navrženou regulací včetně odborné veřejnosti v oblasti ochrany dětí a mládeže.

III. Shrnutí připomínek

Připomínky komise jsou následující:

1. V části definice a popis problému doplnit statistické údaje o počtech případů činů jinak trestných a dětí, kterých se novela zákona potencionálně týká.
2. Doplnit časovou lhůtu a konkrétní indikátory, na jejichž základě bude proveden přezkum účinnosti regulace.

IV. Závěr

Pracovní komise Legislativní rady vlády pro hodnocení dopadů regulace **doporučuje** Legislativní radě vlády, **aby byl návrh zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) doporučen vládě ke schválení za předpokladu zohlednění výše uvedených doporučujících připomínek.**

Vypracoval:

JUDr. Petr Solský

Mgr. et Mgr. **Marek Havrda**, MA, MPA, Ph.D.

předseda komise